

Utveckling, utbildning och ledning

Ny och större roll för framtidens F 20

Flygvapnets Uppsalaskolor, F 20, står inför en period av stora förändringar. Med början 2004 ska F 20 ha fler enheter och en fyrfaldigt större personalorganisation än tidigare.

De flesta av förändringarna är en följd av att F 16 i Uppsala läggs ner vid årskiftet. F 20 kommer att dela flottilj-området Ärna med bland annat Försvarens operativa insatsledning (Opil), och Försvarens Underrättelse- och säkerhetscentrum.

AV PETER LIANDER

Överste Rafael Bengtsson är chef för F 20 i Uppsala.

Bilder: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Flygvapnets Uppsalaskolor, F 20, är ett förband som inom kort kommer att förändras i stor omfattning. Nej, någon nedläggning av förbandet står inte för dörren, tvärtom – F 20 kommer att växa, med nya enheter och tillföras avsevärt mera personal. Ett förhållande som dock till största delen är en konsekvens av just en förbandsnedläggning, nämligen den som drabbar F 16 i Uppsala vid årskiftet, men också av att Försvarens operativa insatsledning (Opil) etableras på samma plats under 2004.

Nedläggningen innebär således inte att Försvarens lämnar Uppsala och flottilj-området vid Ärna. Kvar blir förutom F 20 även Försvarens underrättelse- och säkerhetscentrum (FM UndSäkC) och under 2004 kommer även Operativa insatsledningen med de tre försvarsgrenarnas taktiska kommandona att finnas där.

I dagsläget består F 20 av två skolor, Flygvapnets stridslednings- och luftbevakningsskola, StrilS och Flygvapnets flygbefälskola, FBS, samt en från Flygtaktiska kommandot (FTK) överförd utvecklingsenhet, UTV Luft. Denna består i sin tur av ett antal taktiska utvecklingsdelar för olika flyg-, lednings- och bas-system. F 20:s organisation rymmer idag 103 befattningar, fördelat på 83 officerare och 19 civila.

Från den 1 januari 2004 är bilden en helt annan. Den framtida organisationsplanen visar på sex olika enheter samt en flygplatssektion, och som ska bemannas av totalt 412 personer.

– I jämförelse med flygvapnets flottiljer kommer F 20 trots allt fortfarande att

Vid F 20 i Uppsala finns flera simulatoranläggningar för utbildning i flygvapnets stridsledningssystem.

Bilder: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

vara ett relativt litet förband, men inom Försvarmakten ändå vara i nivå med ett medelstort förband, säger överste **Rafael Bengtsson**, chef för F 20.

Arbetsgruppen som utredde projektet "F 20 ny" leddes av F 16:s flottiljchef, överste **Christer Olofsson**.

– Bakom det som nu är resultatet finns en tydlig och bärande tanke. Den stödjer flygvapnets utveckling mot framtida uppgifter och integrering i det nätverksbaserade försvaret, NBF, säger Christer Olofsson.

– Därför skapades konceptet med funktionsskolorna, utprovnings-, utvecklings- och studieverksamheterna inom UTV Luft, simuleringsförmågorna i StriC och StriS, Flygvapnet luftstridssimuleringscentrum och annan simulatorutveckling. Tanken är även att tillsammans med Försvarmaktens krigsspelscentrum (FKSC) kunna förse Opil och FTK med övnings-scenarier inför framtida insatsuppgifter. FKSC kommer nämligen också att placeras i Uppsala.

Enligt ett beslut som har fattats av chefen för Högkvarterets grundorganisationsledning kommer chefen för F 20 att vara garnisonschef Uppsala garnison. Garnisonschefens samordningsuppgift blir omfattande, förutom Opil och FMUndSäkC finns flera andra enheter inom Uppsala garnison, t ex helikoptergrupp Uppsala, TK 37/39, Fortifikationsverket, ANFA, FMV samt delar ur Försvarmaktens logistik.

Chefen för F 20 är direkt underställd chef till Flygvapeninspektören i Högkvarterets grundorganisationsledning. Rafael Bengtsson anser att det är ett bra förhållande. Varför?

– Då finns det en tydlig linje mellan utbildningsverksamheten vid skolan och behovet vid våra flottiljer.

– Eftersom flygvapeninspektören leder både flottiljernas och F 20:s verksamheter innebär det en nära koppling mellan de som beställer utbildning och oss som genomför den. Flygvapeninspektören har helheten, men samråder också med utbild-

ningsinspektören som funktionsskolorna lyder under vad avser nivåhöjande utbildning.

Ledningssystemenhet

En del av F 16:s uppgifter och anläggningar kommer att överföras till F 20, bland annat den stora ledningssystemenheten i Bålsta. F 20 tar över driften av anläggningen och utbildningen av den värnpliktiga personalen.

För det sistnämnda omformas det nuvarande strilutbildningskompaniet vid F 16 till en utbildningsenhet i Uppsala, som ska utbilda värnpliktiga mot befattningar inom Strilbataljon 04, bland annat StriC-, sensor, radio- och strilsäckkompanier.

– I utredningen om F 16:s avveckling föreslogs att utbildningen av värnpliktiga omlokaliseras till Enköping. Men kostnaderna för att ersätta infrastrukturen i Uppsala, med radarövningsplats, fordons-hallar, StriC-simulator, förläggningssystem, och bygga upp den i Enköping

Den stora ledningssystemenheten i Bålsta överförs organisatoriskt till F 20 vid årsskiftet.

Taktikutvecklingsenheterna för flyg-, bas-, lednings- och utbildningsverksamhet överförs till olika orter.

bedömdes bli för höga och bemanning med personal försvåras. Därför beslöt Högkvarteret att verksamheten ska vara kvar i Uppsala, säger Rafael Bengtsson.

– En bidragande orsak var också Opil:s lokalisering till Uppsala, som medförde att värnpliktsutbildningen kunde vidmakthållas i Uppsala till en lägre kostnad eftersom området inte skulle avyttras.

Enheten ska också svara för frivilligutbildningsverksamheten i Mellansverige, från Söderhamn i norr till Malmen i söder, som från och med årsskiftet överförs från F 7:s verksamhetsområden. Vissa värnpliktiga kommer också att utbildas för att kunna tjänstgöra på befattningar inom en nyinrättad ledningssystemenhet (LedsystE).

I antal handlar det om cirka 140 värnpliktiga per år som ska ingå i Strilbataljon 04. Dessutom kommer ytterligare cirka 80 värnpliktiga att utbildas för att ingå i bevaknings- och insatsförband.

Ledningssystemenhet

LedsystE är den största enskilda organisationsdelen som överförs från F 16 till F 20. Denna organiserades under 2002 genom en sammanslagning av flottiljens tidigare Stril-enhet, marktelenhet (MTE) och SIS-enhet.

Ett alternativ var att överföra verksamheten i Bålsta till någon av flygflottiljerna i stället för skolan F 20.

– F 20 valdes bland annat med hänsyn till den geografiska närheten, säger Rafael Bengtsson.

Det är lätt att få ett intryck av att F 20 tar över det mesta av F 16:s uppgifter. Har man bara bytt namn på förbandet?

– Nej, det mesta av F 16 är antingen avvecklat eller överfört till andra förband inom Försvarmakten senast den sista december. Det F 20 övertar är produktionsansvaret för en av de tre strilbataljonerna som enligt gällande försvarsbeslut ska finnas kvar, flygplatsdriften samt gemensamma resurser för Uppsala garnison.

Utvecklingsenhet luftstrid

De taktiska utvecklingsenheterna för olika flyg-, lednings- och bassystem tillhörde tidigare Flygtaktiska kommandots utvecklingsavdelning, men överfördes till F 20 i samband med att utredningen HKV 03 om Försvarmaktens centrala ledningsstruktur genomfördes i praktiken.

– Dessa funktioner är mycket viktiga för flygvapnets taktik- och teknikutveckling, säger Rafael Bengtsson.

– Att dessutom ha resurser för utveck-

ling, utprovning och utbildning inom samma organisationsenhet medför större möjligheter till ett effektivt resursutnyttjande.

Inom F 20 ingår de i en enhet benämnd UTV Luft, tillsammans med en simulatorsektion samt en utvecklingssektion. Dessa sektioner och TU Stril finns i Uppsala.

Enhetens övriga delar är lokaliserade till Halmstad (TU Bas och TU Samband) och Linköping (TU JAS 39). TU JAS 39 är för övrigt den enda del inom F 20 där det bedrivs flygverksamhet.

TU TP 84 finns i Sätenäs och TU Specialflyg till Malmen. Dessa är dock underställda F 7 respektive F 17 i Ronneby UTV Luft svarar endast för deras funktionsledning.

Ingen flygflottilj

Med denna omfattande verksamhet kan det ligga nära till hands att kalla F 20 för en flygflottilj. Men när detta kommer på tal värjer sig Rafael Bengtsson med bestämdhet:

– Nej, F 20 är inte en flygflottilj utan ska betecknas som ett utbildningsförband. Vi bedriver till största delen utbildnings- och utvecklingsverksamhet, men ska från och med 2004 också producera ett insatsförband inom Strilbataljon 04.

sambandsystemen tillhör F 20, även om de är lokali-
Bilder: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

Kapten Lars Gunvik (t v) är personalchef vid F 20 i Uppsala, här tillsammans med förbandschefen överste Rafael Bengtsson.

F 20 har heller inga flygdivisioner, den flygverksamhet som bedrivs är av utvecklings- och utprovningsskär. Varken TU JAS39, TU TP84 samt TU Specialflyg utgör några insatsförband.

Komplicerad personalsituation

Rafael Bengtsson ser naturligtvis positivt på utökningen av F 20, men är samtidigt medveten om att det inledande skedet kommer att bli besvärligt. Det som främst är upphov till bekymmer är tillgången på personal:

– Vi föredrar att rekrytera personal från F 16 och inte från flygvapnets övriga förband. Men F 16 är ett producerande förband ända fram till årskiftet, så det kommer att bli svårt att föra över personal innan dess, säger Rafael Bengtsson.

Kapten **Lars Gunvik** är personalchef för F 20 och han säger att det inte alls är säkert att F 16-personal med rätt kompetenser med självklarhet kommer att flytta över till F 20.

– Många av dem har i ett tidigare skede erbjudits jobb på andra håll i landet och kanske redan bestämt sig för att flytta. De har dock möjlighet att ändra sig i sista stund och genom att välja F 20 ändå kunna stanna kvar i Uppsala.

Beträffande lärarpersonal inom utbildningsverksamheterna bör det enligt Rafael Bengtsson ske en utveckling till att det blir allt färre lärare som är fast placerade vid skolorna, men desto flera som lånas in från förbanden. Annars riskerar förbanden att dräneras på för mycket erfaren personal.

– Det är bättre att skolorna har en liten, fast lärargrupp med hög kompetens inom exempelvis pedagogik som assisteras av korttidsinlånade kolleger, säger Rafael Bengtsson.

– Vi borde också i högre utsträckning än nu genomföra en del utbildningsverksamhet vid förbanden. Det är kan i vissa fall vara mera ekonomiskt att sända en lärare till ett förband än tio elever till en skola, t ex när ett system modifierats och personalen där skall utbildas på de nya funktionerna och utbildningen inte kräver speciell utrustning som bara finns vid skolan.

– Kurser ska dock genomföras på en skola när vi behöver interagera mellan elever från olika förband och när det finns speciella utbildningsbetingelser, vid skolan, exempelvis simulatorer.

Flygfältet

Något som definitivt är ett arv från F 16 är själva flygfältet, som kommer att finnas

kvar och också utnyttjas efter F 16:s nedläggning. Det kommer att användas som tillfällig bas för incidentberedskap, men även som en alternativ bas för flygvapnets ordinarie flygövningsverksamhet.

Uppsala är redan också Sveriges knutpunkt ("Point of Entry" och "Point of Exit") för åtagandet inom det förtroendeskapande rustningskontrollavtalet Open Skies.

Det innebär att det med 72 timmars varsel kan landa och starta ett utländskt flygplan för genomförande av fotouppdrag. Den verksamheten berör i första hand FTK, men även FMUndSäkC i Uppsala som bland annat svarar för basens fotolaboratorium.

– FTK har beräknat att det kommer att bli cirka 1900 flygplansrörelser årligen här i Uppsala, säger Rafael Bengtsson.

Det förekommer också tankar om att flygfältet ska kunna användas som bas för utlandstyrkornas flygtransporter vid personalrotationer m m. Det kommer dock att ställa större krav på fältets tekniska utrustning som måste motsvara civila luftfartsbestämmelser.

För närvarande utreds dessa utvecklingsmöjligheter och något avgörande beslut finns ännu inte i denna fråga. ●